

**Формули за разпределение на средствата
в системата на народната просвета –
помощен материал във връзка с
прилагането на § 70 от Преходните и
заключителните разпоредби на Закона
за държавния бюджет на Република
България за 2008 г.**

СЪДЪРЖАНИЕ:

Същност на формулите за разпределение на средствата.....	3
Значение на формулата.....	3
Каква част от получените средства се разпределят ?.....	3
Основни компоненти на формулата.....	3
Допълнителни компоненти на формулите.....	4
Допълнителните компоненти като механизъм за диференциация на единния разходен стандарт.....	6
Правила за разпределение на средствата по допълнителни компоненти.....	7
Недопустими компоненти на формулите.....	8
Коригиране на средствата по формула.....	8
Резерв за нерегулярни разходи.....	9
Приспадане от средствата по формула на разходите, направени от първостепенния разпоредител с бюджетни кредити.....	10
Как процедираме, когато са налице разлики между разчетния брой на учениците (децата), по който ПРБК получава средства, и действителния брой на учениците, по който се разпределят средствата по формула.....	10
Как се разпределят средства за обслужващите звена.....	12
Работа по изготвянето на формулите.....	12

Същност на формулите за разпределение на средствата

Формулата е механизъм за разпределение, който обединява различни показатели с тяхната тежест.

Формулата е продължение на единния стандарт с възможност за допълнителна диференциация на ниво първостепенен разпоредител с бюджетни кредити (ПРБК).

Формулата е съвкупност от правила, които следва да определят общата сума, която всяко едно училище и детска градина следва да получи за дейностите по възпитание, подготовка и обучение на деца и ученици.

Значение на формулата

Главна цел на формулата, като механизъм, е да създаде правила на разпределението на средствата на ниво първостепенен разпоредител с бюджетни кредити.

Формулата следва да продължи до ниво училище (детска градина) модела на разпределение на средствата, базиран на броя на учениците, и да дефинира периметъра на разпределителна политика на ПРБК.

Работата по изработване и промяна на формулите трябва да направи директора активен участник в процеса на разпределение на средствата на ниво ПРБК.

Каква част от получените средства се разпределят?

Първостепенният разпоредител с бюджетни кредити трябва да разпредели по формула 100 % от получените средства за образование по дейността (ПЗР, §70, ал. 2, ЗДБРБ за 2008 г.). Правилото „80% по стандарти” не означава, че ПРБК може да разпредели само 80 на сто от средствата като задържи останалите.

Така например, ако община X получава 100 хил. лв. за дейност общообразователни училища по единни стандарти, тя трябва да разпредели най-малко 100 хил. лв. между общообразователните училища на територията на общината, като най-малко 80 хил. лв. от тях следва да бъдат разпределени на база брой ученици.

ПРБК може предостави и допълнителни средства на училищата и детските градини над тези по единните разходни стандарти.

Основни компоненти на формулата

Основни компоненти на формулата са единният разходен стандарт за дейността и броят на децата и учениците, които са задължителни. Първостепенният разпоредител с бюджетни кредити може да утвърди формулата, която да е базирана изцяло на основните компоненти.

Пример:

$$СФ = БУ \times ЕРС$$

където:

СФ – средства по формула;

БУ – брой ученици;

ЕРС – единен разходен стандарт.

Формулата „100 % на брой ученици” или близка до нея е подходяща за ПРБК и дейности, в рамките които няма обективни различия между училищата и детските градини по отношение на разходите за едно дете/един ученик (като дейности такива са: професионални училища, професионални паралелки към СОУ, общежития, други форми на обучение; като ПРБК това са министерствата, финансиращи училища, общини без периферия от селски училища, като община Пловдив, и др.).

Дори и крайният вариант на формулата да не е основан изцяло на броя на учениците, за целите на анализа по избор на формула и обсъждането на различните предложения е необходимо да бъде изготвен вариант на разпределение, базиран 100 % на единните разходни стандарти и на броя на учениците (децата). Този вариант ще покаже проблемните училища (детски градини), при които разходите на ученик са най-високи. Анализът на причините за по-високите разходи следва да изведе факторите, определящи различията в разходите. Част от тези фактори ще бъдат с обективен характер (напр. горивна технология и разположение на училището), останалите ще са управляеми (зависещи) от ПРБК или директора (напр. численост на персонала и ефективност на разходите).

Обективните фактори следва да предопределят необходимостта от диференциация на единните стандарти чрез включването на допълнителни компоненти във формулите.

Допълнителни компоненти на формулите

„Допълнителни компоненти на формулата могат да бъдат обективни географски и демографски фактори, определящи различия в разходите за едно дете или един ученик, или показатели, отразяващи националната и общинската образователна политика.” (§ 70, ал. 4 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за държавния бюджет на Република България за 2008 г.).

Допълнителните компоненти не са задължителни.

Примерни допълнителни показатели могат да бъдат:

- вид на отоплителната технология;
- площ или кубатура на училищната сграда;
- селско/градско училище;
- училището се намира в селище с под/над X души;
- отдалеченост на училището от общинския център;
- брой деца от етническите малцинства;
- брой деца със специални образователни потребности;
- брой ученици от други населени места;
- разпределение на учениците по етапи на обучение;
- извънкласни дейности;
- резерв за оптимизация;

Пример:

Формулата би могла да изглежда по следния начин:

$$СФ = 90\% \times ЕРС \times БУ + 2,5\% ДУП + 2,5\% ДСУ + 2,5\% ДУГЕО + 2,5\% ДДЕМ$$

Където:

СФ – средства по формула;

ЕРС – единен разходен стандарт;

БУ – брой ученици;

ДУП – добавка за училищна площ;

ДСУ – добавка за селско училище;

ДУГЕО – добавка за ученици в гимназиален етап на обучение;

ДДЕМ – добавка за деца от етническите малцинства, като:

- добавката за училищна площ за всяко училище се определя като 2,5 на сто от средствата по формулата се разпределят пропорционално на делът на застроената площ на училището към общата застроена площ на училищата към общината (или ПРБК); същото означава, че ако дела на площта на училището е 8 % (2200 кв. м. от 27 500 кв. м.), а ПРБК разпределя 200 000 лв. по формулата, то училището следва да получи 400 лв. добавка за училищна площ - $8\% \times (200\,000 \times 2,5\%)$;

- добавката за селско училище се получава от училища, намиращи се в селата на територията на общината (или в населени места с под Х души население); така например, ако ПРБК разпределя 200 000 лв. по формулата, а в общината има 7 училища, от които 5 селски, то всяко селско училище следва да получи добавка в размер на 1000 лв. - $(200\,000 \times 2,5\%) / 5$;

- добавката за ученици в гимназиален етап на обучение се определя като 2,5 на сто от средствата по формулата се разпределят пропорционално на дела на учениците в гимназиален етап на обучение в училището в общия брой на учениците в гимназиален етап на обучение в общината; така например, ако учениците в гимназиален етап на обучение в общината са 200, в училището Х са 80 и ПРБК разпределя 200 000 лв. по формула, то училището следва да получи добавка за ученици в гимназиален етап на обучение в размер на 2000 лв. - $(200\,000 \times 2,5\%) \times (80/200)$;

- добавката за деца от етническите малцинства се определя пропорционално на дела на децата от етническите малцинства (или определено малцинство) в училището в общия брой децата от етническите малцинства в общината. Ако учениците от етническите малцинства са 300, в училище У са 75 и ПРБК разпределя 200 000 лв. по формулата, то училището следва да получи добавка в размер на 1250 лв. - $(200\,000 \times 2,5\%) \times (75/300)$.

Изложеният в примера модел на формула извежда експлицитно в самата формула само тежестта на отделните компоненти в разпределението на средствата, докато конкретните стойности на отделните добавки се разписват в допълнителни правила към формулата или се извеждат математически.

При изложените в примера параметри на ПРБК – получени средства по стандарти за дейността 100 000 лв., обща училищна площ 27 500 кв. м., 5 селски училища, 200 ученици в гимназиален етап на обучение и 300 ученици от етническите малцинства, формулата

$$СФ = 80\% \times ЕРС \times БУ + 5\% ДУП + 5\% ДСУ + 5\% ДУГЕО + 5\% ДДЕМ$$

е еквивалентна на формулата

$$СФ = 80\% \times ЕРС \times БУ + ПУ \times 0,182 \text{ лв.} + 1000 \text{ лв. (ако училището е селско)} + БУГЕО \times 25 \text{ лв.} + БДЕМ \times 16,67 \text{ лв.},$$

където:

ПУ – площ на училището;

БУГЕО – брой ученици в гимназиален етап на обучение;

БДЕМ – брой деца от етническите малцинства.

Стойностите на отделните добавки се получават, като сумата на средствата, които се разпределят по даден компонент (в случая 5 000 лв. за всички компоненти), се раздели на общия брой единици по този компонент (27 500 кв. м. училищна площ, 5 селски училища и т.н.).

Вторият подход на представяне на формулата е по-разбираем, доколкото представя абсолютните суми на отделните добавки като част от формулата. От друга страна, първият подход на представяне е необходим с оглед на съблюдаването на правилото „минимум 80% по стандарти” и дава представа за тежестта на отделните компоненти в разпределението на средствата за дейността.

От гледна точка на технологията на разработване и прилагане на формулите е подходящо да се използват и двата начина на представяне. За целите на анализа и обсъждането е удачно да бъдат изведена, както тежестта на отделните компоненти, така и абсолютната стойност на единица показател.

В хода на изпълнението на бюджета за 2008 г. ПРБК ще получат допълнителни средства, които първоначално са планирани по централния бюджет и които ПРБК ще трябва да разпредели пропорционално на броя на учениците или пропорционално на средствата по утвърдена формула (напр. средствата за диференцирано заплащане на учителите). Когато средствата се разпределят пропорционално на броя на учениците, във формулата за разпределение ще се промени стойността на единния разходен стандарт и делът на разпределението, базирано на броя на учениците. Когато разпределението е пропорционално на средствата по утвърдена формула, се запазва разпределителната тежест на отделните компоненти, но се увеличава абсолютната стойност на отделните добавки.

Допълнителните компоненти като механизъм за диференциация на единния разходен стандарт

Когато 100 % от средствата, получени от общината по стандарти, са разпределени по формула, то за всяко едно училище или детска градина предварително може да се изведе и размерът на средствата, които се получават за един ученик или едно дете, както и правилата, по които се получават тези средства. В този смисъл говорим за формулата като за механизъм за допълнителна диференциация на стандарта. Така например, ако формулата за разпределение на средствата е:

$$СФ = 96 \% \times ЕРС \times БУ + 3\% ДСУ + 1\% ДУСОП$$

където:

ЕРС е единен разходен стандарт;
БУ е брой ученици;
ДУСУ е добавка за ученик в селско училище;
ДУСОП е добавка за ученици със специални образователни потребности, то при стандарт 1000 лв. и 2000 ученика в община та, от които 300 в селски училища и 20 със СОП, формулата може да се представи и по следния начин:

$$\text{СФ} = 960 \text{ лв.} \times \text{БУ} + 200 \text{ лв.} \times \text{БУСУ} + 1000 \text{ лв.} \times \text{БУСОП}$$

където:

БУ е брой ученици;

БУСУ е брой ученици в селски училища;

БУСОП е брой ученици със специални образователни потребности.

Като резултат от формулата се получава следната диференциация:

- 960 лв. за ученик без СОП в градско училище;
- 1160 лв. за ученик без СОП в селско училище;
- 1960 лв. за ученик със СОП в градско училище;
- 2160 лв. за ученик със СОП в селско училище.

Правила за разпределение на средствата по допълнителни компоненти

Включването на допълнителни компоненти във формулата не следва да води до разбиване на компоненти на единния стандарт, а само до негова диференциация. Ако се представи с пример, разбиването на компоненти на единния стандарт, би могло да изглежда по следния начин:

$$\text{СФ} = 80\% \times \text{ЕРС} \times \text{БУ} + \text{средства за горива и енергия} + \text{средства за материали} + \text{средства за вода и телефони} + \text{други средства за издръжка}$$

При условие, че към тази формула липсват допълнителни правила, то би се създавала възможност ПРБК да разпределя средствата по допълнителни компоненти въз основа на лична преценка или покривайки направените от училищата разходи. Същото не е в съответствие с концепцията за делегирани бюджети и с идеята за формулата като съвкупност от правила, които следва да определят общата сума, получавана от всяко училище и детска градина. В представения пример училището или детската градина ще знаят предварително как се разпределят само 80 на сто от средствата по стандарти, получени от общината, докато делегираните бюджети и формулите, така както са заложили в ЗДБРБ 2008 г., изискват предвидимост по отношение на 100 % от средствата. За да се избегне фрагментирането на стандарта и частичната отмяна на принципа „разпределение по правила” е необходимо като неразделна част от формулата да се утвърдят и условията за разпределение на средствата по различните допълнителни компоненти, включени във формулата.

Пример:

ПРБК утвърждава следната формула:

$$\text{СФ} = 93\% \times \text{ЕРС} \times \text{БУ} + 2\% \text{ ДГТ} + 3\% \text{ ДУМНМ} + 2\% \text{ ДУСОП}$$

Където:

СФ – средства по формула;

ЕРС – единен разходен стандарт;

БУ – брой ученици;

ДГТ – добавка за горивна технология;

ДУМНМ – добавка за училищев малко населено място;

ДУГЕО – добавка за ученици със специални образователни потребности.

Като част от формулата се утвърждават и следните правила:

1. Добавката за горивна технология е в размер на 30 лева за ученик и се предоставя на училища, чиито сгради се отопляват на течно гориво.
2. Добавката за училище в малко населено място е в размер на 100 лева на ученик и се предоставя на училища, които се намират в населени места с население под 1000 души и са отдалечени от общинския център на повече от 12 километра.
3. Добавката за ученици със СОП е в размер на 500 лева на ученик и се предоставя на ученици с над X % намалена възможност за социална адаптация.

Недопустими компоненти на формулите

Съгласно § 70, ал. 4 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за държавния бюджет на Република България за 2008 г. не могат да бъдат компоненти на формулата „числеността на персонала и броят на групите и паралелките“. В съответствие с това, недопустими компоненти на формулите са и всички производни показатели, като например: „численост на (не)педагогическия персонал“, „брой на учителите с V ПКС“, „брой на полуинтернатните групи“, „коефициент за пълняемост на паралелка“ (който умножен по броя на учениците дава броя на паралелките) и т.н.

Коригиране на средствата по формула

Формулите за разпределение не могат да бъдат променяни по време на бюджетната година. ПРБК прави корекции на средствата по формулата само при промяна на стойността на някои от елементите ѝ – размер на единния разходен стандарт, брой на децата или учениците или някой от допълнителните показатели. Така например, ако по време на годината Министерският съвет промени размера на единния разходен стандарт за дейността, то ПРБК следва да коригира размера на средствата, които всяко едно училище или детска градина получава по формулата за същата дейност.

С утвърждаването на формулата, ПРБК следва да одобри и правила за коригиране на средствата, които получава всяко едно училище или детска градина, при промяна в броя на децата или учениците.

Пример:

Утвърдената формула изглежда по следния начин:

$$СФ = 90 \% \times ЕРС \times БУ + 5\% ДУП + 5\% РО$$

където

СФ – средства по формула;
ЕРС – единен разходен стандарт;
БУ – брой ученици;
ДУП – добавка за училищна площ;
РО – резерв оптимизация.

като броят на учениците е средногодишен и се определя по следния начин:

8 месеца по броя на учениците към 1 януари + 4 месеца по броя на учениците към 15 септември, цялото делено на 12

или

$$\text{БУ сг} = 2/3 \times \text{БУ 01.01} + 1/3 \text{ БУ 15.09}$$

където:

БУ сг е прогнозният средногодишен брой на учениците към момента на утвърждаване на формулата;

БУ 01.01 е броят на учениците към 1 януари; и

БУ 15.09 е прогнозният брой на учениците към 15 септември.

Отделно от това, като част формулата ПРБК, утвърждава следните правила:

1. На края на всяко тримесечие, в резултат на настъпили промени в реалния брой на децата и учениците, се извършват корекции по разпределението на средствата между училища (детски градини).
2. Променените в броя на учениците към 30 септември спрямо 30 юни се отразяват като корекции по разпределението на средствата по формула считано от 15 септември.

Първостепенният разпоредител с бюджетни кредити (след обсъждане с директорите) избира честотата на извършването на корекции в броя на децата и учениците.

Резерв за нерегулярни разходи

ПРБК може да задели като резерв средствата по единните разходни стандарти, само ако този резерв е част от параметрите на формулата. Това означава, че резервът трябва да бъде заложен в рамките на 20-те процента за допълнителни компоненти на формулата и да отговаря на регламентираните в § 70, ал. 4 от ПЗР от ЗДБРБ 2008г. характеристики на допълнителни компоненти. При тези условия предвиждането на резерв е оправдано и допустимо преди всичко за разходи с нерегулярен характер. Такива са основно разходите за обезщетения по чл. 222 и чл. 224, ал. 1 от Кодекса на труда, наложени от оптимизация на персонала. В случая размерът на обезщетенията е показател, отразяващ общинската и/или националната образователна политика за оптимизация. Тъй като разходите за обезщетения са относително високи и невинаги могат да бъдат осигурени в рамките на бюджета на училището (детската градина), това демотивира усилията за оптимизация (ефектът от оптимизацията на числеността на персонала обикновено е налице през следващата бюджетна година). Друг аргумент за формирането на резерв е неравномерното разпределение между училища (детски градини) на даден вид разходи.

Пример:

Формулата би могла да изглежда по следния начин:

$$\text{СФ} = 80\% \times \text{ЕРС} \times \text{БУ} + 15\% \text{ ДГТ} + 5\% \text{РО}$$

където:

СФ – средства по формула;

ЕРС – единен разходен стандарт;

БУ – брой ученици;

ДГТ – добавка за горивна технология;

РО – резерв оптимизация, който се разпределя за обезщетения при оптимизация на персонала. В случая размера на обезщетенията е показател, отразяващ общинската и/или националната образователна политика.

Формулата обаче не може да изглежда по следния начин:

$$\text{СФ} = 75\% \times \text{ЕРС} \times \text{БУ} + 20\% \text{ ДГТ} + 5\% \text{РО}$$

Разпределението на резерва и на остатъка от него следва да се извършва по формула, а не по различни правила. Същото означава, че ако във формулата фигурира компонент „резерв“, то неразделна част от формулата, като механизъм, следва да бъдат и правила за неговото разпределение.

Пример:

Средствата от резерва за оптимизация се предоставят на училище:

1. При което разходите за изплащане на обезщетения при оптимизация на персонала (в т.ч. и при пенсиониране, когато на мястото на пенсионирания зает не се назначава друг) надхвърлят Х процента от средствата, получени от училището по формула.
2. Числеността на персонала е намалена с У процента.”

Приспадане от средствата по формула на разходите, направени от първостепенния разпоредител с бюджетни кредити

Когато ПРБК е възложител по договор за обществена поръчка или има вече сключен договор за доставка на стоки или предоставяне на услуги, средствата за които са включени в единния разходен стандарт, то стойността на предоставяните на училищата и детските градини стоки и услуги следва да бъде приспадната от средствата по формулата. Размерът на приспаднатите средства трябва да зависи от потреблението на училището или детската градина, а не от предварително определена квота, лимит или друга сума. По този начин се запазват разпределението по формулата и стимулите за ефективност на училищата и детските градини по отношение на разходите.

Как процедираме, когато са налице разлики между разчетния брой на учениците (децата), по който ПРБК получава средства, и действителния брой на учениците, по който се разпределят средствата по формулата

Когато разчетният брой на децата и учениците, по който ПРБК получава средства по единни разходни стандарти, е по-висок от

действителния брой на децата и учениците, по към началото на учебната година по списък-образец и по информационната система на МОН „АдминМ”, сумата на превишението, формирана по съответния единен разходен стандарт, се заделя като резерв до извършването на корекция.

Редът и сроковете за извършване на корекции са (ще бъдат) уредени с постановлението за изпълнение на държавния бюджет за 2008 г.

Пример:

В постановлението за изпълнение на държавния бюджет е включена разпоредба със следното съдържание:

„Министърът на образованието и науката въз основа на данните от информационната система на Министерството на образованието и науката „АдминМ” предлага на министъра на финансите да извърши корекции по и между бюджетите на Министерството на образованието и науката, Министерството на земеделието и продоволствието, Министерството на културата и Държавната агенция за младежта и спорта и по бюджетните взаимоотношения на общините с централния бюджет за 2008 г. във връзка с настъпили промени в броя на учениците и на децата, чието обучение, възпитание и подготовка се финансират по единни разходни стандарти, както следва:

1. за учебната 2007 - 2008 година, считано от 1 януари - в срок до 31 март;
2. за учебната 2008 - 2009 година, считано от 1 октомври - в срок до 15 октомври”

Община АБВ е получила средства за дейност общообразователни училища за 2008 г. в размер на 906 100 лв. – за 820 ученика по разходен стандарт 1105 лв. (трета група общини). Броят на учениците по АдминМ към началото на учебната година е 805. В този случай общината разпределя по формула 889 525 лв. (805 x 1105) и заделя като резерв разликата от 16 575 лв. (15 x 1105).

Когато и след извършването на корекция за съответната учебна година е налице положителна разлика между разчетния брой на децата и учениците, по който ПРБК получава средства по единни разходни стандарти, и действителния брой на децата и учениците, то превишението на средствата се разпределя между училища, детски градини и обслужващи звена пропорционално на средствата по формулата за съответната дейност, пропорционално на разходите на училищата, детските градини и обслужващите звена за обезщетения по чл. 222 и чл. 224, ал. 1 от Кодекса на труда или се използва за разкриване на нови групи в детските градини. Решението кой от трите варианта за разпределение да бъде избран (съответно комбинация от тях) е на първостепенния разпоредител с бюджетни кредити. Корекциите за учебната 2007/2008 година ще се правят считано от 01.01.2008 г., а корекциите за учебната 2008/2009 година – считано от 01.10.2008 година.

Пример (продължение на горния пример):

Министърът на финансите извършва през м. април корекция по бюджетните взаимоотношения на община АБВ с централния бюджет в

намаление с 13 260 лв. – 12 ученика по 1105 лв. Действителният брой на учениците в общообразователните училища, установен от общината към 31.03.2008 г., е 801, т.е. намаление с 4 ученика спрямо 01.01.2008 г. В този случай общината:

1. намалява средствата по формула на училищата с 4420 лв. (4 x 1105);
2. разпределя пропорционално на разходите за обезщетения 7735 лв. - 7 x 1105, като разликата от 7 ученика се формира 3 ученика, за които не е намалена субсидията, и 4 ученика, отпаднали между 01.01 и 31.03.2008 г.

Когато разчетният брой на децата и учениците, по който ПРБК получава средства по единни разходни стандарти, е по-нисък от действителния брой на децата и учениците, по който ПРБК разпределя средствата по формула за дейността, недостигът се разпределя пропорционално на средствата по формула или се финансира за сметка на други средства от бюджета на ПРБК.

Как се разпределят средства за обслужващите звена

Обслужващите звена, с изключение на самостоятелните общежития, нямат утвърдени единни разходни стандарти за специфичната дейност, за която са създадени. Поради тази причина те не могат да бъдат директни получатели на средства по формула, дори и да извършват дейностите по възпитание, подготовка и обучение на деца и ученици, финансирането на които е включено в единните разходни стандарти. Това означава, че обслужващите звена следва да финансират дейността си чрез училищата и/или за сметка на други разходи на ПРБК.

Финансирането на обслужващи звена от училища следва да става въз основа на споразумение между директорите, а не по решение на общината. Със споразумението следва да бъдат уточнени размерът на финансирането и дейностите, които се финансират.

Работа по изготвянето на формулите

Разработването на формулите би следвало да включва следните основни дейности:

1. Уточняване броя на учениците по училища (децата по детски градини). В случая би могла да се ползва актуална информация на ПРБК или РИО, информация по утвърдени списък-образци или информационната система на Министерството на образованието и науката „АдминМ“. Доколкото големината на училищната мрежа и капацитетът на ПРБК позволяват, броят на децата и учениците следва да бъде обект на постоянен контрол от страна на ПРБК.
2. Събиране и обработване на информация за възможните допълнителни показатели и компоненти на формулата например – разгъната застроена училищна площ, вид на отоплителната технология, разпределение на учениците по етапи на обучение и др.
3. Анализ на възможните решения. Тази дейност предполага преди всичко изготвяне на база-данни, съдържаща информация за различните показатели и характеристики на училищата и детските градини. Генерирането на максимален брой възможни варианти на формулата е функция на пълнотата

на базата-данни. Ако даден показател липсва като стойности в базата-данни, то той вероятно ще отсъства и във формулата.

Освен информацията за броя на децата и учениците и допълнителните показатели, базата-данни следва да съдържа още информация за размера и за структурата на разходите на училищата и числеността на персонала.

Анализът на алтернативните решения предполага изясняване на критериите на уместност. Основен критерий за уместност следва да бъде съответствието с разпределителната политика на ПРБК. Разпределението на ресурсите е основен инструмент за управление на всяка система. Като концепция, заложена в ЗДБРБ 2008, формулите за разпределение са инструмент, който е поделен между националната политика и политиката на ПРБК. Минималните изисквания към формулите отразяват националната политиката. Те включват допустими/недопустими компоненти и минималната тежест на основните компоненти. Останалото е периметър на разпределителната политика на ПРБК. Работата по разработване на формулите предполага предварително да е формулирана политиката на ПРБК. Така например в едни общини политиката е насочена към запазване на съществуващата училищна мрежа и структура на разходите, докато в други ще се търси оптимизация. В първия случай формулата следва да съдържа по-голяма тежест на компенсиращите елементи, докато при вторият делът на средствата, разпределяни на брой ученици, би трябвало да бъде по-близо до 100 процента. Ако приоритет на общинската политика е обхващането и задържането в училище на деца от ромски произход, то и показателят „брой деца от ромски произход“ следва да бъде с по-голяма тежест.

Други критерии за уместност могат да бъдат минимални преразпределителни последици, простота на формулата, относителна приемливост от различните страни и др.

Техниките на анализ на уместността могат да включват изследване на корелационни зависимости между допълнителните компоненти и съществуващия размер на разходите; сравнение на сумите от абсолютните стойности на разликите на субсидиите между дадена формула и съществуващия подход на разпределение; оценка на възможността на дадено училище (детска градини) да оптимизира разходите си с размера на отрицателната разлика между сумата, която ще получи по формула, и сумата, която би получило при действащия подход на разпределение и др.

4. Дискусия върху различните варианти за формула. Предварителното обсъждане на формулите с директорите на училищата е задължително, съгласно Закона за държавния бюджет за 2008 г. Участието на директорите може да се състои само във формално обсъждане на проекта на формула на ПРБК, но би могло да включва и по-разширено партньорство с администрацията на ПРБК. Последното предполага участие на директорите в обсъждането на политиката на ПРБК и в работата по изготвянето на базата-данни и анализа на алтернативните решения.

БЕЛЕЖКИ